

Monety kolekcjonerskie

nominał	2 zł
metal	stop CuAl5Zn5Sn1
stempel	zwykły
średnica	27,00 mm
masa	8,15 g
wielkość emisji	500.000 szt.

Awers: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem oznaczenie roku emisji: 2000, poniżej napis: ZŁ 2 ZŁ. Po bokach łap orła wizerunki flagi państwowej. U góry półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: $\frac{m}{w}$.

Rewers: Wizerunek dudka siedzącego na wierzbie. W tle: wierzby, płot i chata. U góry z prawej strony półkołem napis: DUDEK - Upupa epops.

Na boku napis: NARODOWY BANK POLSKI rozdzielony gwiazdką.

Projektant awersu: *Ewa Tyc-Karpińska*

Projektant rewersu: *Roussanka Nowakowska*

W dniu 5 kwietnia 2000 r. Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety kolekcjonerskie z serii „Zwierzęta świata”. Są to monety przedstawiające dudka, o nominacjach:

- 20 zł - wykonana stemplem lustrzanym w srebrze,
- 2 zł - wykonana stemplem zwykłym w stopie CuAl5Zn5Sn1, tzw. „Golden Nordic”.

Celem serii jest zaprezentowanie powszechnie znanych gatunków zwierząt zagrożonych przez rozwijającą się cywilizację.

Dudek, *Upupa epops*, jest ptakiem z rzędu kraskowatych, z rodziny dudków (*Upupidae*). Zamieszkuje Europę, Azję, Afrykę. W południowej Europie żyje przede wszystkim w winnicach. W Polsce występuje rzadko i objęty jest ochroną gatunkową.

Dudek unika zwartych kompleksów leśnych. Spotkać go można na skrajach i obrzeżach lasów liściastych, na polach, łąkach i śródleśnych zrębach, a także pośród alei, ugorów i pastwisk porośniętych wierzbami. Poza tym prowadzi wędrowny tryb życia: do Polski przylatuje w kwietniu, a we wrześniu i październiku odlatuje do Afryki, gdzie znajduje swoje ulubione miejsca na zimowiska - pomiędzy południowym skrajem Sahary a równikiem.

Długość jego ciała dochodzi do 30 cm, ciężar - do 80 g, a rozpiętość skrzydeł osiąga 45 cm. Jego cechą charakterystyczną jest czub z rdzawych piór o czarnych końcówkach na głowie, rozwijany i zwijany jak wachlarz, oraz silnie kontrastowe barwy upierzenia: gliniasto-rdzawe z białymi i czarnymi pręgami na grzbiecie i okrywie skrzydeł. Od spodu upierzenie dudka jest jaskrawe, gliniasto-żółte, po bokach brzu-

Monety zostały wyprodukowane w Mennicy Państwowej SA w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

Projekt: DECORUM

– Zwierzęta Świata –
Dudek

cha biegną wzdłuż czarne plamy. Kuper ma biały, ogon czarny, mniej więcej pośrodku swej długości przepasany biało.

Dziób ptaka jest długi, cienki i wygięty ku dołowi, co umożliwia mu nakłuwanie ziemi w poszukiwaniu owadów. Wyciągnięta z ziemi i zabita uderzeniami o podłoże ofiara nie może być połknięta w sposób zwyczajny ze względu na zbyt krótki język ptaka, jest więc podrzucana i chwytana szeroko otwartym dziobem. Dudek żywi się głównie bezkręgowcami, czym pomaga w tępieniu owadów-szkodników.

W połowie maja samica składa od czterech do dziewięciu zielonkawych, brązowych lub czerwonawoszarzych, biało nakrapianych jaj wprost do gołej, skąpo wyścielonej próchnem i żdzblami trawy dziupli (znajdującej się najczęściej w głowiastej wierzbie albo topoli). Chętnie gnieździ się w opuszczonych siedzibach dzięciołów, czasem w szczelinach starych murów, rzadziej w stertach chrustu i drewna, pomiędzy korzeniami drzew, w stosach kamieni, na starych strychach i pod dachami stodół i opustoszałych domów, a niekiedy nawet w skrzynkach lęgowych. Jaja wysiaduje samiczka, żywiona w tym czasie przez samca. Młode wykluwają się po 16 dniach wylęgania, okryte dosyć gęstym, białawym puchem. Karmione są przez oboje rodziców larwami i miękkimi owadami. Po trzech, czterech tygodniach, zdolne już do lotu, opuszczają gniazdo i pozostają jeszcze przez krótki czas pod opieką rodziców.

We wczesnym okresie życia niepokojone bądź wystraszone młode dudki wystrzykują z uniesionego gruczołu kuprowego wodnistą brązowo-zieloną ciecz o niemiłej, ostrej woni, skutecznie odstraszającej intruzów i chroniącej mieszkańców gniazda przed wrogami.

Lot dudka - „falisty”, chwiejny, z zamykaniem skrzydeł - przypomina frunięcie ogromnego motyla. Po ziemi ptak porusza się dość sprawnymi krokami, śmiesznie kiwając przy tym głową. Między gałęziami przemieszcza się rzadko.

Jego głos - słyszany zwłaszcza w leśnej kniei - przypomina odległe szczekanie psa. Specyficzne „hupupup” znalazło odbicie w dźwiękonaśladowczych nazwach ptaka: łacińskiej - *Upupa epops*, angielskiej *Hoopoe* i niemieckiej *Wiedehopf* od pierwotnego „Wudhup”. Zachowanie i charakterystyczny wygląd dudka sprawiły, iż łatwo przeniknął i zadomowił się w folklorze krajów jego występowania.

Wszystkie monety kolekcjonerskie są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

nominał	20 zł
metal	925/1000Ag
stempel	lustrzany
średnica	38,61 mm
masa	28,28 g
wielkość emisji	24.000 szt.

Awers: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem oznaczenie roku emisji: 2000, poniżej napis: ZŁ 20 ZŁ. Po bokach łap orła wizerunki flagi państwowej. U góry półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: $\frac{m}{w}$.

Rewers: Wizerunek dudka siedzącego na wierzbie. W tle: wierzby, płot i chata. U góry z prawej strony półkolem napis: DUDEK - Upupa epops.

Projektant awersu: Ewa Tyc-Karpińska

Projektant rewersu: Roussanka Nowakowska